

СВОБОДА

JUN 6 1921

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ

РІК XXIX. — ЧИСЛО 128. ДЖЕРСІ СІТІ, Н. Дж., СВОБОДА, 4-го ЧЕРВНЯ, 1921.

VOL. XXIX.

No. 128. JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, JUNE 4, 1921.

THREE CENTS

ВОЄННИЙ СТАН ПОКІНЧИВ

РАСОВІ ЗАВОРУШЕННЯ.

ТУЛСА, Оклахома, 2. червня. — Зараз по проголошенню воєнного стану в місті, до міста ввійшли військові, щоб обійняти команду над містом. Велику масу національної гвардії усталено в ділянці, де живуть Мурини. Межі міста зараз нині відозв розпорити усіх людей, які не є поліційними урядниками, управлінями до ношення зброї. Містом стали ходити та їздити федеральні жовніри з машинними карабінами, готовими до битви.

Другі жовніри збирали Муринів та відсилали їх до табору для інтернованих. Можна було бачити верхи громадк Муринів, а попри не кілька блях, ілущих за Муринами, яких вони везли в погон підчас бійки. По приході до табору, військові влади розділяючи зараз тих, проти котрих були закиди, що вони брали участь в боротьбі, від тих, проти котрих не було ніяких свідків.

СТРІЛЯНИНА МИМО ВОЄННОГО ПРАВА.

Хоч в місті панувала уже кілька годин віймовий стан, миного сього стрілянина в різних сторонах міста не переставала. До мейора міста донесли, що підчас цієї стрілянини погубило двоє Муринів та один білий.

До шпиталів наплавляли далі ранені люди. За популуде зголосилося стоюло 50 білих осіб з ранами, не подавши свого імені. Білоскі з них мали рани в руках або в ногах, і лише декотрі мали поважні рани. По богато ранених видно було, що вони були ранені в рукопашній боротьбі. Межі раненим найшовся міський урядник міста Сепула, Оклахома, котрий прихав того дня до Тулси і стояв на балконі готелю, як його куля пошлала в голову.

МУРИНИ ВТІКАЮТ ДО СУСІДНІХ МІСТ.

БАРТЛЕСВІЛ, Оклахома, 2. червня. — До сего міста почали наплавляти втікачі з міста Тулси; почали прихидати зараз, як білі, так і Мурини, ілущі длішню. Число втікачів збільшалося з кожною годиною. Пасажирі на однім поїзді бачили на дорозі до міста толпу зложених з яких троє тисяч Муринів, ілущих в напрямі сього міста.

МУРИНИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ АРЕШТУВАННЯ САМИХ МУРИНІВ.

БОСТОН, Месечуез, 2. червня. — Муринська організація Нешелл Іквол Райтс Лідж, вислала телеграми до губернатора стеїту Оклахома, протестуючи проти того, що війська стеїту арештують лише Муринів, а не одного білого. Вони дали прохоті губернатора, щоб дав Мурини саме право як дає білим, ратувати своє життя і добро.

ДЕСЯТЬ ТИСЯЧ МУРИНІВ ЛИШИЛОСЯ БЕЗ ДАХУ НАД ГОЛОВОЮ

ТУЛСА, 2. червня. — Можна сказати, що прихїд військ по проголошенню воєнного стану в місті покінчив расову війну межи Муринами та білими.

Війська почали збирати ранених та убитих. Показується, що число убитих вносить майже 100 людей, переважно Муринів. Пошкоджені наразі 8 убитих білих, але припускають, що це число багато більше. В однім ліше шпиталі міста за оготрено рани 135 людей.

Щодо числа убитих Муринів, то припускають, що правдивого їх числа ніколи не дознаються, бо багато убитих Муринів мусило погоріти в погонних горючих домах. Кажуть також, що багато Муринів вбито до рїки, а богато похоронено поза межами міста. Лікарі, котрі зазивали рані Мурини на шпиталі, кажуть, що богато з них не може вийти з рани.

Через покар, підложений білми в ділянці Муринів, погорла велика її часть, в наслідок чого коло 10.000 Муринів остало без даху над головами. Шкоду, зроблену в місті, обчислюють на півтора мільона доларів. Межі домами, що погорли в час покар, нахилилися одна новенька церква, котру поставлено коштом 85 тисяч доларів.

ПЕРШІ ДОНЕСЕННЯ ПРО ЧИСЛО ЖЕРТВ БУЛИ ПЕРЕБОРШЕНІ.

Докладне перечислення жертв расових заворушень, переведене нині військовими властями, показало, що перші донесення про число жертв були значно переборшені.

Місто сподівалося і подавало 85 до 100 жертв військові влади нарахували усього 29 жертв, з чого 8 було білих, а 21 чорних.

Під впливом воєнного стану місто скоро вертає до нормального порядку.

ОБІ СТОРОНИ В МАЙНЕРСЬКІМ СТРАЙКУ ВИЖИДАЮТЬ КОНГРЕСОВОГО ВІСЛІДСТА.

ВІЛІМСОН, Вест Вержинія, 2. червня. — Від коли заведено віймовий стан в окрузі Мінго, панує спокій. Обі сторони приготувалися до заповідного конгресового слівства, збираючи свідків і другі докази проти ворожої сторони.

ПРОПОЗИЦІЯ ФАБРИКАНТІВ В ПАПЕРОВІЙ СТРАЙКУ.

ОЛБАНІ, 2. червня. — Хоча покінчили страйк в 10 паперових Злучених Держав і Канади, властїтї запрополюючи представленим робітничим організаціям, щоб обійняти владу справу умов праці до порішення мировий рад і зараз вернули до праці, не зважаючи на те, що вивіршено севу райою, як умови 25-процентної зплати їх зплати; мейбі ілущіше рїдла постановила меншу зплату, то робітникам має бути заплачено зплати від кількї поверноту до роботи.

Робітничі юні відхилили на со пропозицію, домгаваючись докладніших даних про пропозицію.

ОЗНАЧУЮТЬ МЕЖІ ІМІГРАЦІЇ.

ВАШІНГТОН, 1. червня. — Гасбенд, комішенер іміграції, подає, яке число імігрантів з кожного краю буде мало прихїтати підчас фїскального фоку, що починається 1. червня сего року.

Ось яке число нових імігрантів буде мотти прихїтати:

з Англії	5,923
з Норвегії	12,116
з Швеції	19,536
з Данії	5,644
з Чехословаччини	3,890
з Бельгії	1,557
з Люксембургу	52
з Швейцарії	3,745
з Франції	9,992
з Німеччини	68,039
з Італії	2,289
з Фінляндії	3,890
з Естонії	663
з Латвії	4,202
з Росії	34,247
з Австрії	7,444
з Угорщини	5,635
з Румунії	285
з Болгарії	301
з Греції	3,286
з Чехословаччини	4,289
з Югославії	6,405
з Албанії	28
з Румунії	21
з Польщі з зах. Галичини	25,800
з Східної Галичини	5,871
з Австрії	271
з Нової Зеландії	50

Не подано ліше, кілько імігрантів може прихїтати з Туреччини та південної Азії.

ГОДАТЬСЯ НА ЗАБОРУНУ ПИВА

ВАШІНГТОН, 1. червня. — Судовий комітет палати посівів заявився за прийняття законопроекту Волдста, котрий забороняє уживання пива як лікарства.

РАДЯТЬ, ЯК ЗАПОБІГТИ НА БУДУЧЕ РОЗДУШИННІ ВИПАДКАМ.

Підчас слівства, яке комітет палати посівів для летівства заявив над недавню катастрофу коло коро гора Індян Геа, в котрій погубило сім осіб, виступили свідками межи нинішніми самі такі члени палати посівів, конгресмен Кемпбелл з Кензаса та Волш з Месечуеза, котрі ішли на нещасний літак в один бік, але потім вернули до Вашингтону кораблем, бо їзда воздухом почала нудити.

Кемпбелл говорив перед комітетом про се, що не можна зробити чогось такого, щоб сям запобігати на будуче подібним воздушним нещастям. Він говорив, що причиною нещастя було те, що буря заскочила летунів зовсім несподівано, і то в такіх місцях, де вони не могли висісти на землю.

Потім він радив, щоб уряд видавав для летунів повідомлення про наближення бурі. Ті інформації мали мати для летунів таке значення, яке для земліних поїздів має той урядник на залізничній діврї, що випускає поїзд. Крім сього уряд повинен постаратися, щоб по дорозі летунів зробити місця, відповіди на висівання з літаків, бо часто нещасте має причину в тім, що летун не має прихїти на землю. Навіть якщо він висів, а потім хотів знов летіти, то на місці не було нікого пустити машину аероплану в рух. Отже стації для висівання повинні мати людей для допомоги при злеті.

НА КАРУ СМЕРТІ ЧЕРЕЗ РОЗСТРІЛ

засудили полетний суд польської армії за злочин спротивлення державній маїна жовнірів Лїуо Крєска і Юзефа Кравця та за злочин рабункового убійства і розбою козаків Яна Меандера і Нікшфора Сухіна та капітала Юзефа Бучала і Константина Дорожжича. Присуду на всіх нїстх засуджених виконано.

СЛІДСТВО НАД ТОРГОВЕЛЮ ПОМИЛУВАННЯМИ.

Стейтова легіслатура стеїту Флоріда в Пенсакولا робить дохаждення в справі буюшого губернатора стеїту Кетса, котрий мав продавати помилування злочинцям.

Перед слівчим комітетом виступав ряд свідків, потверджуючи закиди проти буюшого губернатора. Посередником межи губернатором та злочинцями, стараючися о помилування, був один злочинець на ім'я Менделго. Сей чоловік виступав свідком перед комітетом і зівнав, що він дієсно дав кілька разів гроші Кетсові, що Кетс усе додержував у білнині і виставляв помилування тих злочинців, котрі зазплатили гроші. В однім случаю Менделго зазплатив губернаторові Кетсові суму 22 сотки доларів. Заплатив їх на руку самому губернаторові без свідків.

Другий свідок зівнав, що він зазплатив губернаторові за визволення на волю одного злочинця на ім'я Колмен. Сей Колмен відскажував доживотну в'язницю за убиття одного злочинця шерифа; за впливом запланованого губернатора Колмен вийшов на волю помилування на превелике здивування цілої суспільности, уважаючи Колмена змимокримим убійником.

Колмен з другим став перем комітетом і зівнав, що він передав губернаторові гроші за своє помилування і що він є певний, що гроші дійшли до губернатора.

Другим посередником межи губернатором та злочинцями був іменованій стейтвий інспектор готелів. Джері Кетсвуд, одні свідок, що також відскажував доживотну в'язницю за стейтвий торг, посилаючи, що він дав сему Катервері суму 400 доларів для губернатора та гарний револьвер для самого Катсвуда. Він зівнав також, що сему сев робила друг в'язні, і що усі в'язні, котрі зазплатили губернаторові, дістали своє помилування, і лише вони.

Губернатор сідать тепер в турі, а Реффорд викликаючи сущу за перекутати і за уживання людей до рабської праці. Судити його мають на другий місяць.

МОРЯКИ І РИБАКИ ЗІ ЗАТОПЛЕНОГО КОРАБЛЯ ВРАТОВАНИ.

До міста Галіфєксу в Новій Шкотії прихїлали моряки рибальського корабля „Есперанто“, що затонув недалеко кою острова Сейбел. Моряки стверджують, що причиною затоплення було вдарення корабля до другого корабля, котрий затонув в тім місці і лежав на дні моря. Моряки заявили про се, і хотіли його обхїтати, але власне в хвилі, як мали завернути, корабель уже ударив об затоплений корабель. Від удару корабля до потоплення зробилося в кораблі велика діра і вода зараз почала видиратися до середини. Корабель почав скоро потопатися. Видно було, що ратувати нема. Моряки рибаків чим скорше перебралася на лодки. Не було до навить часу забрати сього малїна з корабля, бо так скоро він потопав. Гребли потім густою иракрою і проти сильного вітру які ні мли, поки не стрїнулися з другою рибальською лодкою „Елсі“, котра збрала лодку на покід і привезла до Галіфєксу.

ВИНАХОДЧІК ЗАБУВ ЗА 25 ТИСЯЧ ДОЛАРІВ

Винаходчик Вілієм Гірт з Ньюарку чия через 9 літ, а то від тяжкої недуги, яку тоді перебував, в страшний нужді. Невдано бачивий ктер одного банку в тім місті звернув його увагу, що в банку зложено на його рахунок 25 тисяч, нерушаних ме від 9 літ. Тепер винаходчик пригадав собі, що він дієсно мав зложено гроші в банку, але забув про них зовсім, як через хворобу стратив пам'ять. Гірт за той час були віддані під заряд уряду, так що як Гірт зголосився до банку, домагаючись виплати трох тисяч, банк відмовився виплатити і відослав винаходчика на судову дорозу.

ЧОРНА ВІСПА В ГАЛИЧИНІ.

В околицях Борщєва, Станіславова, Отині, Тисмениці і Скалату появилася чорна віспа. Три випадки цієї хвороби, занесеної з краю, були також у Львові і всі покінчилися смертю.

СЕЛА ВИМИРАЮТЬ.

В Сокальщині панує страшна пошесть тифу. В селі Ястребичах ховають денно по 6 бую, Деякі родини зовсім вимерли. Так само сев Гоголів переходить до слабїстї і виказує богато помірних. В останнім насі тифу перекинувся на Тишинці, шириться у селах коло Кристинополя, у Виткови і в радєвських повітї. Лікарської опіки нема і не видно ніяких заходів власті, щоб пошесть здавнїти.

ДВА РОКИ В СЛІДЧІЯ ВІЗНИЦІ

У Львові нахилилися в слідчій вїзницї селішні Іван Дуда з сел Арусин, сокальського повіту, котрого арештовано по ред двох рокам за те, що „хотів будувати Україну“. А-рештованого побито тяжко (м. і. побив його поручник Антоїну Врубєль аж до втрати припомісти) і тїгано по тюрьмах у Варшаві, Губєшевї, Домбєвї. Вїзак поставлено його під полєвий суд у Львові, який засудив його за „державну зраду“ на кару смерті. Засуду не виконано, бо прихїло помилування. Арештований сідать досі в тюрьмі й не може діхїтися нї ревізії процесу, нї звільнення.

НОВІ КОМБІНАЦІЇ ПЕТЛЮРИ.

З Тарнова повідомляють, що між політично-військовими організаціями України (Петлюри, Росії (Савинкова), Лону, Кубані і Грузії) — заключено військово-політичну конвенцію, в силу якої всі договори між „державами“ визнають повну незалежність другої сторони.

Сюю має на меті спільну проти-большевизську акцію при допомозі антанті.

В-склад української делегації мали вїйти: Стемківський, проф. Ейхельман і ген. Дельгїт.

ЗНЕСЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ СУДІВ НАД ЦІВІЛЬНИМИ ОСОБАМИ.

Варшавський уряд оготлов розпорядок, що цивільні особи в Польщі не можуть підлягати військовим судам.

ВИБУХ НАБОРО.

В Заемічєв, пов Станіславів, в сечилих 26-літній Михайло Гусак при саджено бараболь лопатю за грань, який вїбух і ранив його в лїву руку.

ФРАНЦУЗИ УЖЕ ВОЮЮТЬ ПО ПОЛЬСЬКІЙ СТОРОНІ

ЛОНДОН, 2. червня. — В місті Байтен, на горішнім Шлєску, прихїло перший рад до боротьби межи Німцями та Польками на території, занятій польським військом.

Сім разом німцїкї повстанці напали на француский гарнізон в Байтен. Після французьких донесень Німцї було три тисячі. Французи ужалали папирних автомобілів („tankie“) для оборони перед нападками німцями. Французькі донесення кажуть, що Німці мали втрати, а Французи ні.

ОТВИРАЮТЬ КОНГРЕС ТРЕТОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ БЕЗ ПАРАДИ

РИГА, Латвія, 2. червня. — Нині має бути отворений третій конгрес Третього Інтернаціоналу в Кремлі в Москві.

Конгрес сей буде стояти в рілїм протівництві до двох перших конгресів сей організації. Большевизмський орган „Ізвєстїє“ сповідає, що конгрес отворять без великої паради, яка товаришам такому отворенню в попередні роки. На кузні не буде святичних окрас і лише кілька театральних нагод. Щоби показати, чим займається тепер Росія, місць вулиці та хїлїни в центральній часті міста Москві будуть направлені на привітання гостей.

Большевизмський орган пише: „Загальний стан совєтської Росії так дуже недовольний, що ніхто не буде урядувати виставних церемонїє.“

ПЕТРОГРАД КИПІТЬ БОРЬБОЮ МЕЖИ РОБІТНИКАМИ ТА КОМУНІСТАМИ.

ЛОНДОН, 2. червня. — Дорогою через Гельсінгфорс прихїдають вїстки, що шїлій Петроград збурений, бо в місті перестали видавати хїб. Часть червоної армії замкнено в касарнях без зброї. На вулицях міста прихїло до кількох крованих стіток межи робітниками та комунїстами через те, що робітники відбували збори, протестуючі проти совєтського режіму, а комунїсти розганяли їх силою. Як показують є ситуація в Росії, внаслідок з того, що курсує між Петроградом та Москвою поїзд не стоїть ні на одній стації і усі верзуть на собі жовнірів з машинними карабінами.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ АГЕНТИ МАЮТЬ ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ ВІЙНИ В ЄВРОПІ.

ЛОНДОН, 2. червня. — Лондонська газета „Морнінг Пост“ подає документ, котрий, як вона каже, походить з большевизмського уряду в Москві, а котрий був висланий до большевизмських агентів в Англії, Німеччині, Італії та Чехословаччині. Мають се бути ілїтї інструкції совєтського уряду до своїх агентів. В них порицують їм працювати для викликання нової війни в Європі. Межи ниним документ признає, що стан Росії оплаканий.

БОРЬБОЮ НАД СПРАВНОЮ ТРЕТОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ РОЗРІВАЄ ФРАНЦУЗЬКИХ РОБІТНИКІВ.

ПАРИЖ, 2. червня. — Рїчний конгрес французьких залізничних юній, який відбувся тут сими днями, показує, як боротьба за москвський теорї розбиває робітничий рух по рілїних краях. Конгрес скінчився нині, відбувши передаток голоування над справою приступлення до Третього Інтернаціоналу в Москві. За приступленням голосувало 55.140, проти 53.667. Значить, конгрес зазнався більшістю за москвськими ітернаціоналістами. Однак ся більшість така невелика, а меншість така поважна, що одиноким наслідком про-большевизмської побїди буде зведення французького залізничного робітничого руху до безсилля.

Що так воно буде, виходить з того, що у так званий федеральний рад брахта, себто почальний зарад федералїї французьких залізничних юній, засїдає два рази більше протівників Третього Інтернаціоналу, як його прихильників, і всі всі вони на основі виборів на сім самим конгресі, котрий заявився за Москву.

Як лише голосування показало більшість за москвськими ітернаціоналістами, зараз один з прівідників прихильників Москви закладав нового членів почального заряду, але конгрес сього спротивився. Наступила сцена страшного неладу, котрий скінчився тим, що конгрес розбився на дві частї. Наслідок сього розколу такий, якого собі могли б побажати бия найгірші вороги робітничого руху. Через боротьбу в рїдах робітничих юній, які відповідали подібна боротьба в рїдах соціалїстичної партії, колю французького робітничества зменчило до зєра. Через зважені опозицію до себе прихильників та протівників Москви голос робітництва взаїмно себе зносить.

ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКІ ПЕРЕГОВІРИ ЗІРВАНИ.

ВАШІНГТОН, 2. червня. — Литовський посол у Вашингтоні подав нині до публічного відома, що він дістав вчора вечером телеграфічну вїстку, що переговори межи литовськими та польськими делегаціями, що велися віл вчотєх часу в Бруселї, в Бельгїї, над справою окупування Вільни польським генералом Жєліговським, зірвано нині. Переговори ведено під проводом прєдсїдателя Ліги Народів та за починком одної комісії сї Ліги.

Після ілїтї, одержаних литовськими представлєлем, вна за зїрання переговорів спочиває на Польщі. Польки мали зажадати, щоб на конференцію прихїлали також з рїлїним голосом прєдсїдатель Вільни. На се домганне Литовськи не згодївся, заявляючи, що Вїдла нахилилася під властю Жєліговського і тому всіляк дєлєгати, вїбранї з Вїлїни, природно зовсім мусїлибї схїляти за Польською сторої Литви.

Литовський прєдсїдатель каже, що ішла-справа мусїти знов вернутї до Ліги Народів.

_____

